मध्ये सुतैः पञ्चभिरभ्युपेता
शिवान्विता पिष्टमयी प्रसन्ना।
पूज्या शिवा तुष्यति भक्तियोगात्
प्रभूतपुष्पाक्षतधूपदीपैः॥
साज्यगुड़ौदनमाषकुलत्थै-
र्यावकपूपलिकामिषमद्यैः।
संभृतिरत्र नरासनमात्रं
बुद्धिमता बलिकर्म्मणि कार्य्या॥
प्राप्याष्टमीं वाथ चतुर्द्दशीं वा
संमन्त्र्य मन्त्रेण च सप्तकृत्वः।
बलिं शिवाया निशि निश्चयेन
दद्यान्मनुष्यो यदि भद्रमिच्छेत्॥

अत्र मन्त्रः। ॐ शिवे ज्वालामुखि बलिं गृहाण गृहाण हुं फट् स्वाहा। ॐ शिवे शिवदूति भगवति चण्डे इदमर्घ्यं बलिलीला-समुचितं गृहाण गृहाण आगच्छ आगच्छ वायुवेगेन शुभं कुरु कुरु स्वाहा। इत्यर्घ्य-मन्त्रः। बलिदानाय मन्त्रान्तरम्। ॐ नमो भगवति एनं एनं बलिं गृह्ण गृह्ण गन्धपुष्प-धूपदीपादिकं दह दह पच पच घोररूपिणि भो भगवति पिबत पिबत स्वाहा।

एतस्य मन्त्रद्वितयस्य मध्या-
देकेन केनाप्यभिमन्त्रणीयः।
बलिः शिवायाः सुमहाप्रभावं
पृथक् पृथक् मन्त्रयुगं यदेतत्॥
ताम्बूलवस्त्रासनदक्षिणाभि-
र्नैमित्तिकं शाकुनशास्त्रदक्षम्।
प्रपूजयेत्तत्र भवत्यभीष्ट-
माचार्य्यवर्य्ये परितोषिते हि॥
अश्लेषिकावह्निकृतान्तरुद्र-
धिष्ण्यानि पूर्व्वात्रितयेन सार्द्धम्।
ज्यष्ठाञ्च सन्त्यज्य विरौति येह
श्रेयस्करी जम्बुकगेहिनी सा॥
हितैषिणी सर्व्वसमीहितेषु
देवी भवानी भुवि फेरवा च।
कृताधिवासा कृपया सदैव
शिवारुते तेन यतेत विद्वान्॥"

इति श्रीवसन्तराजशाकुने सदागमार्थशोभने समस्तसत्यकौतुके विरचितं शिवारुतं षष्ठम्॥*

अथ तान्त्रिकशिवाबलिः। तदुक्तं कुलचूड़ामणौ
"विल्वमूले प्रान्तरे वा श्मशाने वाथ साधकः।
मांसप्रधानं नैवेद्यं सन्ध्याकाले निवेदयेत्॥
कालि कालीति वक्तव्यं ततः सा शिवरूपिणी
पशुरूपा समायाति परिवारगणैः सह॥
भुक्त्वा रौति यदैशान्यां मुखमुत्तोल्य सुस्वरम्।
तदैव मङ्गलं तस्य नान्यथा कुलभूषण॥
अवश्यमन्नदानेन नियतं तोषयेच्छिवाम्।
नित्यश्राद्धं तथा सन्ध्यावन्दनं पितृतर्पणम्॥
तथैव कुलसेव्यानां नित्यता कुलपूजने।
पशुरूपां शिवां देवीं यो नार्च्चयति निर्जने॥
शिवारावेण तस्याशु सर्व्वं नश्यति निश्चितम्।
जपपूजाविधानानि यत्किञ्चित् सुकृतानि च।
गृहीत्वा शापं दत्त्वा च शिवा रोदिति निर्जने॥
एकया भुज्यते यत्र शिवया देव भैरव।
तत्रैव सर्व्वशक्तीनां प्रीतिः परमदुर्लभा॥
पशुशक्तिः पक्षिशक्तिर्नरशक्तिर्यथाक्रमात्।
पूजनात् द्विगुणं कर्म्म मङ्गलं साधयेत्ततः॥
तेन सर्व्वप्रयत्नेन कर्त्तव्यं पूजनं महत्।
राजादिभयमापन्ने देशान्तरभयादिके॥
शुभाशुभानि कर्म्माणि विचिन्त्य बलिमाहरेत्।
गृह्ण देवि महाभागे शिवे कालाग्निरूपिणि॥
शुभाशुभफलं व्यक्तं ब्रूहि गृह्ण बलिं तव।
एवमुच्चार्य्य दातव्यो बलिः कुलजनप्रियः॥
यदि नो भुज्यते वत्स तदा नैव शुभं भवेत्।
शुभं यदि भवेत्तत्र भुज्यते तदशेषतः।
एवं ज्ञात्वा महादेव शान्तिस्वस्त्ययनं चरेत्॥"
इति तन्त्रसारः॥

शिवाक्षं, क्ली, (शिवस्याक्षि कारणत्वेनास्त्यस्येति। अच्।) रुद्राक्षम्। इति राजनिर्घण्टः॥ (अस्य विवरणं रुद्राक्षशब्दे द्रष्टव्यम्॥)

शिवाटिका, स्त्री, वंशपत्री। इति भावप्रकाशः॥

शिवात्मकं, क्ली, (शिवः सुखकरः आत्मा स्वरूपो यस्य।) सैन्धवम। इति राजनिर्घण्टः॥ शिव-मये, त्रि॥

शिवानी, स्त्री, (शिवस्य भार्य्या। यद्वा, शिवं मङ्गलमानयतीति। आ+नी+डः। गौरा-दित्वात् ङीष्।) दुर्गा। इति लोकप्रसिद्धिः॥ जयन्तीवृक्षः। इति शब्दचन्द्रिका॥

शिवाप्रियः, पुं, (शिवायाः प्रियः।) छागः। इति त्रिकाण्डशेषः॥ शिवस्य शिवाया अप्रियवस्तुनि शिवाया वल्लभे च त्रि॥

शिवापीड़ः, पुं, (शिवस्यापीड़ इव।) वकवृक्षः। इति राजनिर्घण्टः॥ शिवाशिवयोः शेखरश्च॥

शिवाफला, स्त्री, (शिवाया इव फलमस्याः।) शमीवृक्षः। इति राजनिर्घण्टः॥

शिवारातिः, पुं, (शिवायाः शृगालस्यारातिः।) कुक्कुरः। इति शब्दमाला॥ शिवाशिवयोः शत्रुश्च

शिवालयं, क्ली, (शिवा आलीयतेऽत्रेति। आ+ली+अच्।) श्मशानम्। इति हारावली॥ (यथा, कथासरित्सागरे। ३। ३३।
"बल्यर्थं युद्ध्यमानौ च पुण्ये शून्ये शिवालये॥")

शिवालयः, पुं, (शिवायाः शिवस्य वा आलयः।) रक्ततुलसी। इति शब्दचन्द्रिका॥ शिवस्य गृहम्। यथा, रामार्च्चनचन्द्रिकायाम्।
"चन्द्रसूर्य्यग्रहे तीर्थे सिद्धक्षेत्रे शिवालये।
मन्त्रमात्रप्रकथनमुपदेशः स उच्यते॥"
इति तिथ्यादितत्त्वम्॥

शिवालुः, पुं, शृगालः। इति राजनिर्घण्टः॥

शिवा(ब)वलिः, पुं, (शिवाभ्यो दीयमानो वलिः।) रात्रौ शिवादेयमांसप्रधाननैवेद्यम्। यथा। अथ शिवावलिः। कुलचूड़ामणौ।
"विल्वमूले प्रान्तरे वा श्मशाने वापि साधकः
मांसप्रधाननैवेद्यं सन्ध्याकाले निवेदयेत्॥
कालि कालीति वक्तव्ये तत्रोमा शिवरूपिणी।
पशुरूपधरायाति परिवारगणैः सह॥
भुक्त्वा रौति यदैश्यान्यां मुखमुत्तोल्य सुस्वरम्।
तदैव मङ्गलं तस्य नान्यथाकुल भूषण॥
अवश्यमन्नदानेन नियतं तोषयेच्छिवाम्।
नित्यश्राद्धं तथा सन्ध्यावन्दनं पितृतर्पणम्॥
तथैव कुलसेव्यानां नित्यता कुलपूजने।
पशुरूपां शिवां देवीं यो नार्च्चयति निर्ज्जने॥
शिवारावेण तस्याशु सर्व्वं नश्यति निश्चितम्।
जपपूजाविधानानि यत्किञ्चित् सुकृतानि च॥
गृहीत्वा शापं दत्त्वा च शिवा रोदिति निर्ज्जने।
एकया भुज्यते यत्र शिवया देव भैरव॥
तत्रैव सर्व्वशक्तीनां प्रीतिः परमदुर्ल्लभा।
पशुशक्तिः पक्षिशक्तिर्नरशक्तिर्यथाक्रमात्॥
पूजनात् द्विगुणं कर्म्म मङ्गलं साधयेत्ततः।
तेन सर्व्वप्रयत्नेन कर्त्तव्यं पूजनं महत्॥*॥
राजादिभयमापन्ने देशान्तरभयादिके।
शुभाशुभानि कर्म्माणि विचिन्त्य बलिमाहरेत्॥
गृह्ण देवि महाभागे शिवे कालाग्निरूपिणि।
शुभाशुभफलं व्यक्तं ब्रूहि गृह्ण बलिं तव॥
एवमुच्चार्य्य दातव्यो वलिः कुलजनप्रियः।
यदि न भुज्यते वत्स तदा नैव शुभं भवेत्॥
शुभं यदि भवेत्तत्र भुज्यते तदशेषतः।
एवं ज्ञात्वा महादेव शान्तिस्वस्त्ययनं चरेत्॥
नैवेद्योपरि मूलमन्त्रमष्टोत्तरशतं जप्त्वा वलिं दद्यादिति शेषः।।" इति तन्त्रसारः॥

शिवास्मृतिः, स्त्री, जयन्तीवृक्षः। इति शब्द-चन्द्रिका॥

शिवाह्लादः, पुं, (शिवस्याह्लादो यस्मात्।) वक-वृक्षः। इति राजनिर्घण्टः॥ शिवस्यानन्दश्च॥

शिवाह्वा, स्त्री, (शिवेन आह्वा यस्याः।) रुद्र-जटा इति राजनिर्घण्टः॥ शिवनामके त्रि,॥

शिविः, पुं, हिंस्रपशुः। इति त्रिकाण्डशेषः॥ भूर्ज्जवृक्षः। राजविशेषः। स च उशीनरराज-पुत्रः। इति मेदिनी॥ तस्य चरित्रं यथा,—
मैत्रेय उवाच।
"शृणु राजन्! प्रवक्ष्यामि स्वमांसं शिविना यथा
समांशं दत्त्ववान् सत्यं पुरा ह्यौशीनरो युवा॥
सत्यदानरतं ज्ञात्वा शिविमिन्द्राशुशुक्षणी।
जिज्ञासार्थं समेयातां वर्त्तमाने महाध्वरे॥
वह्निर्भूत्वा कपोतस्तु हरिश्येनपुरःसरः।
शरणार्थी महीपालं निनिन्ये भयविह्वलः॥
त्राहि मां पृथिवीपालेत्यवदत् श्येनजाद्भयात्।
स तमाश्वासयामास कपोतं शरणागतम्॥
राजानमुपगम्याथ श्येनः प्रोवाच संसदि।
वचनं शृणु मे राजन्! क्षुधार्त्तस्य कुटुम्बिनः॥
धर्म्मात्मानं त्वामाहुर्वै पृथिव्यां सर्व्वपार्थिवाः।
तद्विरुद्धं कथं कर्म्म कर्त्तुमिच्छसि पार्थिव॥
सर्व्वस्य सम्पदः स्वार्थाः स्वपरार्थास्तु कस्यचित्।
परार्था भवतो नित्यं सफलस्य तरोरिव॥
नोपकारपरेऽप्येवमुपकारपरो जनः।
अपकारपरेऽपि त्वमुपकारपरः सदा॥
ममैव विहितो धात्रा भक्ष्योऽयं त्वं समुत्सृज।